

Izkopavanje ni smiselno

19. 4. 2002

Ker ni znanih storilcev, v Crngrobu in na Lancovem ne bodo izkopavali okostij – Na Gorenjskem še okrog 50 grobišč

Kranj – Okrožno državno tožilstvo v Kranju je v sodelovanju s kriminalisti na podlagi preiskave odločilo, da v dveh domnevno največjih gorenjskih grobiščih – v Crngrobu in na Lancovem pri Radovljici – izkopavanja okostij ne bi imela smisla.

»Doslej zbrani podatki kljub zelo obsežnemu delu tožilstva in kriminalistov niso prinesla rezultatov oziroma zadostnih dokazov zoper določeno osebo, na podlagi katerih bi lahko začeli kazenski postopek. To je glavni razlog, da ne bomo šli v izkope, saj ne bi prinesli novih dokazov za odkrivanje storilcev,« je povedala vodja kranjskega okrožnega državnega tožilstva **Irena Kuzma**. Dodala je, da bi izkopavanje imelo smisel le, če bi imeli možnost primerjave DNK in tako ugotoviti identiteto teh oseb.

»Dvoma o tem, da so bili ljudje v Crngrobu in na Lancovem pobiti, ni. Vendar vse ugotovitve temeljijo na pričevanju ljudi, kar pa je zanesljivo ali pa ni,« je povedala Irena Kuzma.

Na Lancovem naj bi bilo po zadnjih ugotovitvah pobitih 800 žrtev. Pripeljani naj bi bili v dveh konvojih po 400 ljudi. V prvem naj bi bili vlasovci, tako so jih ljudje imenovali, moški, oblečeni v rumeno-rjave uniforme, ovčje kožuhe in obuti v opankam podobna obuvala. »Niso bili bradati in lasati, iz česar je mogoče sklepati, da pobiti niso bili četniki,« je potrdila vodja kranjskega držav-

nega tožilstva. Od kod naj bi bili pripeljani? »Zanesljivega odgovora na vprašanje, ali so bili ustavljeni na našem ozemlju ali vrnjeni, nimamo,« je odgovorila Irena Kuzma. V drugem konvoju naj bi bili civilisti, ženske in otroci.

Medtem ko so bile žrtve v Crngrobu ustreljene, podatki preiskav govorijo o »večjem številu ljudi«, bili naj bi Hrvati, med njimi predstavniki vlade NDH, pa so bili na Lancovem pobiti zelo grozovito. »Ljudje povedo, da so na tistem območju našli palice z žebli na koncu. Iz opisanega smo domnevali, da so bili zabodeni s temi palicami in z noži. Kriminalistom so tudi pripovedovali, da naj bi bili pobite zmetali v jame in nanje metali granate. Pred pobojem naj bi bili ljudi slekli, oblačila sežgali. Ob jamah so domačini našli fotografije, koje oblačil, opanke ...«

Storilci niso znani. Ve se, da je bila takrat na Lancovem 29. hercegovska brigada, govori se, da so z njo sodelovali domačini, ti pa so že skoraj vsi pomrli. »Udeležbo pri tem dejanju bi lahko dokazali le, če bi šlo za priznanje,« je nemoč preiskave dogodkov, ki se potekali 15. in

16. maja leta 1945, pojasnila Irena Kuzma.

Medtem ko so dosje »Lancovo« zaključili, nameravajo v Crngrobu preiskavo nadaljevati. Prek državnega tožilstva bodo poskušali dobiti podatek o osebah s seznama, ki so ga prejeli od Ločana (to je edini pisni vir o pobojih v Crngrobu), in preveriti, ali so bili nekateri člani vlade NDH res odpeljani v Zagreb, kjer naj bi jim bilo tudi sojeno. S pregledom Matjaževe jame pri Crngrobu so kriminalisti ovrgli še namigovanja ljudi, da naj bi bili med pobitimi tudi otroci. V jami so kosti, vendar med njimi ni otroških.

Izvedeli smo tudi, da je domnevni grobišč na Gorenjskem še zelo veliko – neuradno okoli petdeset. Vendar naj bi bilo število pobitih zelo različno. Na Gorenjskem pa naj ne bi bilo več tako množičnih grobišč, kot sta na Lancovem in v Crngrobu, saj naj bi bili le tu pobiti v konvojih pripeljani vrnjeni vojni ujetniki. Vendar se bodo preiskave, te ponekod že potekajo, v prihodnje vrtele tudi okoli bolj občutljive teme – vpletenosti domačinov v povojne poboje.

Maja Roš